

Posudek oponenta bakalářské práce

Petr PISTULKA

Seznam poddaných libějovického panství z roku 1668

České Budějovice 2007, 211 s.

Předložená bakalářská práce ve své podstatě představuje edici poddanského seznamu, který byl sestaven pro libějovické panství v roce 1668. Jedná se o evidenční pramen, který má velký význam z pohledu sociálních i hospodářských dějin, historické demografie a také genealogie. Vzhledem k pracnosti vyhodnocení jednotlivých informací, které obsahuje, náleží k neprávem opomíjeným pramenům. Zvláště z pohledu těch, kteří při výzkumu venkovského prostředí preferují uplatňování metody historické antropologie, představuje nudný soupis obyvatelstva s doplňujícími údaji o věku, rodinném postavení či pracovním uplatnění jednotlivých osob. Jako takový bývá začleňován mezi tzv. „serielní prameny.“ Na základě textu bakalářské práce je patrné, že Petr Pistulka takový přístup nezastává a je si plně vědom významu i nebyvalých možnosti využití existujících poddanských seznamů.

Po stručném úvodu se ve své práci zabýval dějinami libějovického panství. Důraz přitom kladl na období, kdy zmiňovanou oblast vlastnil rod Rožmberků. V návaznosti na hospodářský rozvoj panství systematicky doložil postupné zavádění správního aparátu. Novější období je z pohledu Petra Pistulky prezentováno jen stručným výčtem těch nejdůležitějších událostí. Bohatý poznámkový aparát, který neobsahuje žádné vážnější formální nedostatky, svědčí o znalosti starší i novější literatury k oblasti libějovického panství. Jenom škoda, že Petr Pistulka nebyl schopen soudobý lokální vývoj blíže analyzovat či srovnat se situací v jiných oblastech. Líčení místních dějin v jeho podání má spíše popisný, nežli analytický charakter.

Další část předložené bakalářské práce je věnována okolnostem vzniku i vývoje podoby poddanských seznamů na našem území. V daných souvislostech nechybí ani přímé odkazy na normativní prameny, které k celozemskému rozšíření uvedeného pramene přispěly. S odkazem na bohatý seznam odborné literatury jsou doloženy možnosti využití poddanských seznamů včetně výsledků již uskutečněného výzkumu. Škoda, že autor předložené bakalářské práce si opět vystačil pouze s popisným stylem. Možná, že by stálo za to zamyslet se nad tím, jaké nové možnosti výzkumu se v případě zvoleného typu pramene mohou ještě nabízet.

V návaznosti na jeho obecnou charakteristiku byla pozornost věnována okolnostem vzniku a podobě všech poddanských seznamů, které postupně vznikaly na libějovickém panství. Odpovídající pozornost zde byla věnována nejenom jejich obsahu, ale i vnější podobě (vazba, charakter titulní strany, podoba zápisu příslušníků jednotlivých sociálních vrstev venkovské společnosti). Na základě vzájemného srovnání starších a novějších seznamů byl doložen posun v soudobé terminologii označující odlišné sociální skupiny z řad venkovské společnosti. Kromě obvyklého popisu se Petr Pistulka pokusil také o kritiku předloženého pramene – zde si všímal hlavně nepřesností při uvádění věku zapisovaných osob.

Velkým přínosem je i samotná edice, jež představuje nejpodstatnější část předložené bakalářské práce. S pomocí interpretace poddanského seznamu se autor snažil doložit způsob i formu zápisu evidence poddaných na jihu Čech během 17. století. Velkou pozornost věnoval deskripci soudobého písma, kterou doložil v přehledné podobě. Jeho zájmu neunikl ani zápis křestních jmen. Přepsaná podoba libějovického seznamu z roku 1668 v mnohém připomíná edici soupisu obyvatelstva podle víry z roku 1651. Ostatně i sám autor uvádí, že se po formální stránce se nechal inspirovat edicí (s. 37), kterou v uplynulém desetiletí vydával Národní archiv v Praze. Po levé straně je v ní uváděno jméno osoby příslušející do určité domácnosti, zatímco po pravé straně je ve vztahu k ní zpravidla zmíněn věk včetně místa pobytu či pracovního uplatnění. Při tvorbě edice se Petr Pistulka snažil vycházet z citačních zásad, které pro vydávání novodobých historických pramenů, stanovil Ivan Šťovíček. V závěru jeho bakalářské práce nechybí soupis použitých pramenů a literatury včetně doprovodné fotodokumentace.

Vznik předložené bakalářské práce je poznamenán určitým chvatem, který je patrný ve výskytu gramatických chyb (např. s. 20 – majetek schwarzenberků) i drobnými nedostatky v přepisu pramene (např. komentář k obrázku č. 4 – mělo by být uvedeno nikoliv Jakob, ale Jacob). Nehledě k výskytu drobných nedostatků předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm VÝBORNĚ.

V Třeboni 24.8.2007

PhDr. Josef Grulich, Ph.D.

